

JÅRDI

Nyhetsbrev 1/2014

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Välkommen till Länsstyrelsens informationsbrev "Jårdi" som tar upp aktuella frågor som rör lantbruk och landsbygd. Vi vänder oss till er som är intresserade av Gotlands utveckling kring dessa frågor. Har du frågor om eller synpunkter på innehållet, kontakta Karin Nilsson, tfn 010-223 92 71. Du hittar även "Jårdi" på vår webbplats: www.lansstyrelsen.se/gotland

Länsstyrelsen i Gotlands län
621 85 VISBY
Tfn 010-223 90 00
www.lansstyrelsen.se/gotland
gotland@lansstyrelsen.se

Ansvarig utgivare:
Gösta Cedergren
gosta.cedergren@lansstyrelsen.se

MER INFO PÅ WEBBEN!
www.lansstyrelsen.se/gotland
www.jordbruksverket.se

I DETTA NUMMER AV JÅRDI

- Sid 2 Inbjudan Öppet hus
- Sid 3 SAM 2014
SAM Internet
- Sid 4 Ansökningar om investeringar?
- Sid 5 Framgångsrik fiberutbyggnad - målet kan uppnås!
Fiberdragning/bredband
- Sid 7 Samråd enligt 12:6
- Sid 8 Husbehovstäckter
Resultat av Länsstyrelsens tillsyn av vatten under 2013
- Sid 10 Projektet Life ELMIAS
- Sid 11 Konsumentinformation om gotländsk fisk
- Sid 12 Aktuella aktiviteter Greppa näringen

Utmaningar och möjligheter

Vi är nu, när det här skrivs, inne i halva februari. Ljuset börjar återvända, fåglarna börjar så smått sjunga i buskarna och förberedelserna för vårbruket är igång. Under det förra året genomförde Jordbruksverkets generaldirektör Leif Denneberg och LRF:s förbundsordförande Helena Jonsen en så kallad förenklingsresa runt om i landet. Under hösten besökte de även en fårgård på Gotland.

I samband med förenklingsresan, som kommer att avslutas med ett nationellt seminarium nu i mars, kom bland annat frågan om det stora antal kontroller som genomförs på lantbruken upp och att kontrollerna borde samordnas bättre. Därför har vi på Landsbygdsenheten initierat ett projekt där vi försöker att bättre samordna de kontroller som skall genomföras. Länsstyrelsen kommer även att utnyttja de möjligheter till avisering som reglerna tillåter. Detta för att underlätta både för lantbrukarna och vår personal att genomföra kontrollerna.

Kjell Norman
Foto: Länsstyrelsen

Samordning är också ett nyckelbegrepp när det gäller att hantera det salmonellautbrott som drabbat en mjölkgård på mellersta Gotland. För att kunna bekämpa smittan och hindra smittspridning är det viktigt att det finns en fungerande dialog mellan till exempel veterinärer, transportörer och andra lantbrukare.

Länsstyrelsen har av Jordbruksverket fått ett delegerat ansvar att hantera den här frågan. Det som har hänt sätter även fokus på det förebyggande arbetet. I det sammanhanget så vill jag puffa för de byggsamråd som vi erbjuder i samband med ansökan om förprovningar. Vid byggsamråden hjälper våra handläggare till med att identifiera de risker för till exempel smittspridning som finns vid val av olika byggnadslösningar.

De vikande konjunkturerna visar sig i att antalet ansökningar om förprovningar har minskat, speciellt för grisar och kor. Minskningen har inte varit lika stor när det gäller ansökningar om nybyggnation eller ombyggnad för fårproduktion. På fårsidan genomförs det under vintern på Lövsta olika typer av rådgivning och utbildningsinsatser för både gamla och nya fårägare. På utbildningarna försöker vi från Länsstyrelsen delta inom olika områden, dels för att informera om de lagar och regler som gäller, men också för att utveckla bra relationer med de nya djurägarna för det gemensamma arbetet med att förbättra djurvälståndet och samtidigt ge förutsättningar för en lönsam produktion.

En annan viktig fråga för de enskilda företagens ekonomi är hur de framtida stödvillkoren kommer att utformas. Regeringen har presenterat ett förslag på utformning av gårdsstödet som nu har skickats ut på en bred remiss. Vi kommer att analysera vilka effekter förslaget kommer att få för det gotländska lantbruket och peka på eventuella konsekvenser.

Många lantbruk har haft en stor del av sina intäkter från miljöersättning. Därför kommer utformningen av landsbygdsprogrammet, där miljöersättningarna är en del, att ha en stor betydelse för utvecklingen på den gotländska landsbygden. Inom programmet kommer det även att finnas möjligheter att stödja både investeringar för att förbättra jordbrukets konkurrenskraft och nya verksamheter på landsbygden. Ett förslag på nationellt landsbygdsprogram kommer, enligt vad vi nu vet, att beslutas av regeringen under mars månad. Parallellt med det nationella arbetet arbetar vi på Länsstyrelsen, i samråd med bland annat LRF, med att ta fram vilka områden som Gotland skall satsa på.

Under 2014 vill vi från Länsstyrelsens sida fortsätta arbetet för att, enligt vår vision i dialog och samverkan med er, utveckla den gotländska landsbygden och lantbruket på ett långsiktigt hållbart sätt.

Har ni några frågor eller synpunkter på vår verksamhet så hör gärna av er till mig eller någon av mina medarbetare på Landsbygdsenheten.

Kjell Norman

Enhetschef Landsbygdsenheten

INBJUDAN ÖPPET HUS

Välkomna till öppet hus på Länsstyrelsen! Lördagen den 15 mars kl.11.00-14.00 öppnar Länsstyrelsen portarna för alla som vill veta mer om vad vi gör här på Länsstyrelsen.

Det kommer att bli utställningar, rundurer, miniföredrag om våra olika verksamheter och inte minst, kan du få hjälp med din SAM-Internetansökan.

Mer information kommer att finnas på Länsstyrelsens hemsida och vi kommer att annonsera i Gotlandstidningarna

VÄLKOMNA!

■ SAM 2014

Gösta Cedergren

2014 är det sista året i den nuvarande stödperioden. Egentligen sträckte sig perioden till 2013, men den förlängdes ett år eftersom beslutet på EU-nivå försenades. De som ville kunde förlänga vissa av sina miljöersättningar som gick ut 2013 med ett år, alltså till och med 2014. Det gällde betesmarker, ekologisk odling och vallstödet. I år kommer man inte att kunna söka nya åtaganden inom miljöstöden, våtmarker undantaget.

Sista ansökningsdag för SAM-ansökan är den 3 april. Ansökan gör du i SAM Internet. Kom ihåg att du kan skriva under din ansökan elektroniskt med e-legitimation, då behöver du inte skicka in någon försäkringssida. Den 3 april är även sista dag för att skaffa stödrätter från någon annan om du har färre stödrätter än för 4 hektar, eller för att söka stödrätter från nationella reserven. Även anslutning till certifieringsorgan och ansökan om ersättning för utrotningshotade husdjur och suggstödet ska lämnas in den 3 april. Om din SAM-ansökan kommer in efter sista ansökningsdag minskas stödet med en procent per arbetsdag fram till den 28 april. Kommer den in senare får du ingen ersättning alls.

Ändrat telefonnummer

När du har frågor om SAM och dina jordbruksstöd kan du numera ringa länsstyrelsernas och Jordbruksverkets gemensamma kundsupport, 0771-67 00 00. Där kan du välja om du vill komma direkt till Jordbruksverket, till exempel för frågor om stödrätter eller till din länsstyrelse för enskilda stödärenden. Om du vill komma till Länsstyrelsen ska du knappa in ditt person- eller organisationsnummer. Normalt är kundsupporten öppen 9.00 -12.00 samt 13.00-15.00. Självklart kan du ringa direkt till en handläggare eller Länsstyrelsen på 010-223 90 00 precis som tidigare.

■ SAM Internet

Erling Ahlqvist

Sista ansökningsdag är den 3 april

Inför SAM-ansökan 2014 kommer du inte att få något nytt lösenord därför att vi vill att så många som möjligt skall använda e-legitimation. Vill du använda lösenord kan du använda 2013 års lösenord eller beställa ett nytt lösenord på Jordbruksverkets webbsida.

Vi hjälper dig om du vill

Du kan komma och göra din ansökan hos oss och direkt få svar på dina frågor.

Tid och plats:

- Länsstyrelsen Visby, 3 mars till 3 april, måndag till fredag klockan 8.00-11.30 och 13.00-16.00.
- Linde gamla skola, tisdag 25/3 och onsdag 26/3 klockan 9-16.

Du kan också kontakta oss per telefon under hela SAM-ansökansperioden.

Ring och boka tid! Telefonnummer är: 010-223 90 00

Vill du att någon annan ska göra ansökan åt dig?

Om du vill att en konsult ska göra din ansökan, tänk på att kontakta konsulten i god tid. För att konsulten ska kunna göra ansökan åt dig kan du ge konsulten fullmakt. Det gör du via Mina sidor som du hittar på www.jordbruksverket.se/minasidor. För att komma in på Mina sidor behöver du ha e-legitimation. Du kan också ge konsulten fullmakt med hjälp av blanketten "Fullmakt – e-tjänster".

Du vet väl att du kan hitta mycket information på Jordbruksverkets hemsida: www.jordbruksverket.se. Där finns bra information om stöden under rubrikerna "Stöd" och "Landsbygdsutveckling". På Mina sidor kan du se vad som händer med din egen ansökan, hantera stödrätter och mycket mer.

Adress för brev som rör SAM-ansökningar är:

Länsstyrelsen i Gotlands län

FE 3

839 81 ÖSTERSUND

Observera att det endast är brev som rör de jordbruksstöd som du ansöker om i SAM Internet som ska skickas till denna adress. Exempelvis underskriftssidan för SAM om du inte skrivit under med e-legitimation. Detsamma gäller för övertagandebulletten med mera. De inskickade breven kommer att skannas och göras tillgängliga digitalt för oss på Länsstyrelsen.

Du ska inte skicka ansökningar om exempelvis företagsstöd och miljöinvesteringar till denna adress. Överlåtelser av stödrätter ska skickas till Jordbruksverket eller anmälas digitalt på Mina sidor.

Länsstyrelsen och Jordbruksverket har ett nytt gemensamt telefonnummer för frågor om jordbruksstöd och stödrätter.

Det nya numret är 0771-67 00 00. Direktnummer till personalen på landsbygdsenheten kan du hitta på Länsstyrelsens webb under Start-sida – Lantbruk & landsbygd – välj medarbetare

■ Ansökningar om investeringar?

Gunilla Lexell

Vi får en del frågor som handlar om hur det nya landsbygdsprogrammet kommer att se ut, inte minst när det gäller investeringar i jordbruksföretag, till exempel djurstallar. Kommer stödet att se ut som förut? Vilka stödnivåer blir det? Kan man påbörja sin investering på egen risk om man lämnat in en ansökan? När kan man lämna in sin ansökan?

Det är tyvärr svårt för oss att svara på de här frågorna. Det är sannolikt inte möjligt för Länsstyrelsen att registrera ansökningar ännu på några månader. Tidsplanen är mycket oviss. Om vi får in ansökningar innan det är möjligt att registrera dem, kommer de automatiskt att avvisas. Jordbruksverket håller på att ta fram en e-tjänst för landsbygdsstöden. I den nya programperioden räknar man med att också landsbygdsstöden ska sökas via nätet.

Planen är i alla fall att under 2014 komma igång med investeringsstöd som ska stärka jordbrukens konkurrenskraft. Exakt vad som vi kan ge stöd till kommer att fastställas senare i år. Det nationella landsbygdsprogrammet ska först godkännas av EU och därefter ska den regionala handlingsplanen godkännas av Jordbruksverket. Den regionala planen ska tydligt tala om hur vi på Gotland ska prioritera bland ansökningarna. Det kommer också att framgå vilka stödnivåer som gäller.

I dagsläget kan vi bara rekommendera att du håller dig uppdaterad via Jordbruksverkets hemsida: www.jordbruksverket.se. Använd gärna sökorden **nya landsbygdsprogrammet**.

■ Framgångsrik fiberutbyggnad - målet kan uppnås!

Gunilla Lexell

Enligt Gotlands bredbandsstrategi ska alla gotlänningar ha tillgång till minst 100 Mbit/s år 2015. Fiberutbyggnaden fortsätter på i bra takt. En avstämning den 1 februari visar att det nu finns färdiga fibernät i 37 av 92 socknar och att ytterligare 39 socknar beräknas bli klara 2014. Kvarvarande 16 socknar kommer att få sina nät byggda under 2015. Det betyder att en bit in på 2016 kommer alla socknar att vara igång. Det vågade väl ingen tro för några år sedan?!

Det finns många faktorer som samspelar för att det går så bra, inte minst att så många lantbrukare, och andra markägare, upplåter sina marker och att så många lantbrukare i mycket bidrar i projekten både med kunskap och praktiskt arbete.

Hanteringen av projektstöd till fiberföreningarna fortsätter som vanligt med nya ansökningar som kommer in, samtidigt som vi gör slutbesiktningar på flera håll. De socknar som väljer en modell där man inte bygger och äger nätet själva kan inte räkna med några offentliga pengar. Den modellen är det nu några socknar som väljer.

Något som entydigt framgår är att bra planering och bra personkemi i styrelse och gruppen för områdesansvariga är avgörande för att projektplanen ska hålla. Vi noterar också att de flesta föreningar framhåller att gemenskapen i socknen har mått bra av projekten, något som man hoppas ska leva kvar.

En stöttesten har för en del varit de tillstånd som krävs från Region Gotland och Länsstyrelsen. Det gäller att vara ute i god tid. Därför påminner vi om vad som gäller för de delar som Länsstyrelsen hanterar, det vill säga det som berör natur- och kulturvården. Läs nedan.

■ Fiberdragning/bredband

Sebastian Bolander

Inför en fiberdragning krävs till en början anmälan om samråd hos Länsstyrelsen enligt 12:6 (se info sid 7). Anmälan kan göras via Länsstyrelsen Gotlands e-tjänster. Du finner dem på startsidan, www.lansstyrelsen.se/gotland

Man kan även skicka in sitt samråd via "vanlig post" till Länsstyrelsen.

I anmälan ska framgå:

1. Planerad åtgärd, i detta fall dragning av fiberoptisk kabel
2. Sökandens kontaktuppgifter
3. Den planerade sträckan för kabeln i form av karta

Länsstyrelsens handläggare granskar kartans sträckning i anmälan och lämnar sina synpunkter i ett yttrande till sökanden. **Restriktioner finns vid dragning i följande miljöer:**

Fiberdragning över vattendrag

Om kabeln skjuts under vattendrag har Länsstyrelsen ur naturvårdssynpunkt generellt sett inga synpunkter. Om schaktning behöver göras ska arbetena anpassas till en tidpunkt då störningen minimeras för vattenlevande organismer. Om grusbottnar berörs ska dessa återställas och arbetet utföras i vidare samråd med Länsstyrelsens miljö- och vattenenhet.

Fiberdragning i ängsmark

Befintlig grässvål ska bevaras och om den grävs upp ska den återföras på ursprunglig plats. Uppstår körskador ska dessa repareras.

Fiberdragning i nyckelbiotop och naturvärdesområde

Inga träd får tas ned utan vidare samråd med Länsstyrelsens naturvårdsenhet. I övrigt gäller samma regler som vid ängsmark.

Övriga tillstånd:

Natura 2000-områden och naturreservat

Om fiberkabel planeras att gå genom skyddade områden som naturreservat eller Natura 2000-områden krävs dispens för dessa delar av sträckan. Dispens söks på separat blankett som finns på Länsstyrelsens hemsida.

Generellt biotopskydd

Stenmurar, alléer, källor, odlingsrösen, öppna diken, småvatten och åkerholmar är skyddade enligt miljöbalken och får inte tas bort eller skadas. Om grävningen till exempel innebär att stenmur eller delar av stenmur ska grävas bort, måste dispens från det generella biotopskyddet erhållas. Ansökan om dispens från det generella biotopskyddet i jordbruksmark finns på Länsstyrelsens hemsida.

Fornlämningar

För fornlämningar krävs att sträckan granskas av Gotlands museum, kontaktperson är Per Widerström, alternativt att sträckan granskas och godkänns av Länsstyrelsens enhet för samhälle och kulturmiljö, kontaktperson är Marie-Louise Hellqvist.

Biotopskyddsområde, skog

För att få utföra åtgärden i biotopskyddsområde krävs dispens från Skogsstyrelsen. Kontaktperson är Arne Pettersson, arne.p.pettersson@skogsstyrelsen.se.

För att handläggningen av samrådet ska gå så smidigt som möjligt kan

den sökande inför planering av sträckan där fiberkabeln ska dras, själv finna relevant information om skyddade naturområden och kulturmiljöer.

Skyddade områden finner du på:

Skogens pärlor, <http://minasidor.skogsstyrelsen.se/skogensparlor/>
och Länsstyrelsens WebbGIS, <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Stockholm/Planeringsunderlag/>

Kontaktperson:

Sebastian Bolander, tfn 010-223 93 27
sebastian.bolander@lansstyrelsen.se

■ **Samråd enligt 12:6**

Caroline Bernander

I miljöbalkens 12:e kapitel, 6:e paragrafen behandlas verksamheter som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken men som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön. Sådana verksamheter kan vara större grävningar, till exempel fiberdragningar, el- och V/A-arbeten, husbehovstäckter, anläggning av leder och stigar, dammar och viltvatten.

Eftersom det finns känslig natur och hotade arter spridda över hela Gotland måste man göra samrådsanmälan hos Länsstyrelsen innan grävningar och annat ska utföras. Länsstyrelsen har då sex veckor på sig att handlägga anmälan och ge ett svar, för att begränsa eller motverka skador på naturmiljön.

Så här lyder lagtexten i förenklad version:

Om en verksamhet eller en åtgärd som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt (enligt andra bestämmelser i miljöbalken) kan komma att väsentligt ändra naturmiljön, skall anmälan för samråd göras hos Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen får också meddela föreskrifter om att det inom Gotlands län eller del av länet alltid skall göras en anmälan för samråd i fråga om särskilda slag av verksamheter eller åtgärder som kan medföra skada på naturmiljön. Inom Gotlands län gäller till exempel att man alltid är skyldig att ha samråd med Länsstyrelsen innan man anlägger en damm eller ett viltvatten.

En verksamhet eller en åtgärd som skall anmälas för samråd får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten medger något annat. Länsstyrelsen får förelägga den anmälningskyldige att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön. Om sådana åtgärder inte är tillräckliga och det är nödvändigt för skyddet av naturmiljön, får Länsstyrelsen förbjuda verksamheten. I vissa fall kan man få rätt till ersättning vid ett föreläggande eller förbud, enligt 31-a kapitlet i miljöbalken.

■ Husbehovstäkter

Caroline Bernander

Som huvudregel behöver man tillstånd från Länsstyrelsen för att bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord eller andra jordarter. Sådant tillstånd behövs dock normalt inte för täkt som utförs av markägare för husbehov och alltså används inom fastigheten för det egna behovet. Däremot skall man i god tid innan man påbörjar täkten anmäla till Länsstyrelsen att man planerar en husbehovstäkt, så att samråd kan ske enligt 12:e kapitlet paragraf 6. Detta eftersom täkten ”kan komma att väsentligt ändra naturmiljön”. Normalt sett skrivs ett samråd på fem års tid, därefter får man komma in med en ny anmälan.

Undantag:

Inom naturreservatet Gotlandskusten, som omfattar all den mark längs kusten som omfattas av strandskydd, gäller förbud att utan Länsstyrelsens tillstånd bedriva täkt av berg, sten, grus eller sand innanför den yttersta materialsamling som kan komma att fyllas på vid stormtillfällen. Det är alltså tillåtet för markägare att ta grus och sand nere i vågskvalpet, under förutsättning att strandområdet ovanför inte blir påverkat, till exempel sönderkört av traktor. Vill man bedriva husbehovstäkt i strandområdet ovanför vågskvalpet krävs däremot tillstånd från Länsstyrelsen.

För mer information, se vår hemsida www.lansstyrelsen.se/gotland
Använd sökordet ”husbehovstäkt” i sökrutan så kommer du rätt.

Kontaktperson:

Caroline Bernander, tfn 010-223 92 05
caroline.bernander@lansstyrelsen.se

Husbehovstäkt – för att få ta grus till husbehov måste en anmälan för samråd göras.

Foto: Caroline Bernander.

En av de välskötta bevattningsdammar som vi besökte under hösten 2013.

Foto: Edgar Villarreal.

■ Resultat av Länsstyrelsens tillsyn av vatten under 2013

Annika Broms och Frida Eklund

Under hösten 2013 har Länsstyrelsen arbetat med tillsyn av uttag av både grund- och ytvatten. Tillsynen har skett via utskick av ett frågeformulär om hur man använder sina tillståndsgivna anläggningar och via tillsynsbesök på plats med verksamhetsutövarna. Här berättar vi kort om resultat och slutsatser av tillsynen.

För **grundvatten** fokuserade tillsynen på djurgårdars husbehovsförbrukning, alltså vatten till hushållet och djuren.

Resultat och slutsatser i korthet:

- De flesta använder vatten från en eller flera enskilda brunnar, några få använder kommunalt vatten.
- De flesta har ingen reningsanläggning (filter, UV-lampa eller liknande) som är kopplad till brunnen.
- Ingen gård anger att grundvatten används till bevattning.
- Ingen gård anger att det finns problem med vattentillgångarna.
- Endast ett fåtal lantbruk har kontroll på vilka vattenmängder som förbrukas i verksamheten. De flesta anger en schablonförbrukning av vatten. Länsstyrelsen anser att så stora uttag som det handlar om här bör kunna redovisas med mer exakta siffror. **Vattenmätare kan ses som en del i egenkontrollen, och bör därför finnas.**
- Gårdar som levererar mjölk till Arla har krav att göra kemisk analys av dricksvattnet. De analyser som Arla kräver är dock långt ifrån en fullständig kemisk och bakterologisk analys. **Länsstyrelsen rekommenderar er därför att göra en mer omfattande analys av ert dricksvatten.** Andra undersökningar gjorda på Gotland visar att kvalitetsproblem i enskilda brunnar är vanligt.

För **ytvatten** gjorde vi tillsyn av vattenuttag till bevattningsdammar.

Resultat och slutsatser i korthet:

- Verksamhetsutövarna sköter anläggningarna bra, och villkoren i tillstånden följs generellt.
- Vattenuttagen görs på tider under året när det är högvatten, och har därför ingen negativ påverkan på vattentillgång eller livet i vattendragen.
- Begreppet ”egenkontroll” är inte känt av alla, men de flesta gör ändå den kontroll som behövs och har mycket bra kunskap om sin vattenanvändning.
- Några av tillstånden används inte idag, bland annat på grund av att det är nya markägare. I de fall man aldrig byggde dammen har tillståndet upphört att gälla, och ägarna har meddelats detta. Om anläggningen finns men inget vattenuttag har gjorts under en period kan man återuppta detta.
- De flesta gör inga mätningar av hur mycket vatten som tas ut. I praktiken fyller man upp vattenmagasinet till en viss nivå varje år, beroende på vattentillgång. I vissa fall finns det vattenmätare kopplat till pumpen som används för bevattning.

Om vår planerade tillsyn för år 2014

Efter att under 2013 ha riktat en stor del av vattentillsynen mot lantbruket kommer vi mestadels att ägna oss åt tillsyn av helt andra verksamheter under 2014.

Tillsynen av grundvatten kommer att riktas in mot de kommunala grundvattentäkterna. Eftersom det handlar om stora mängder vatten som tas ut så är det viktigt att få en bra bild av hur den verksamheten fungerar.

På ytvattensidan kommer vi att fokusera på hamnar, och även här kommer vi alltså till stor del att rikta oss mot Region Gotland.

■ Projektet Life ELMIAS

Ann-Charlotte Malm

Almsjukan i kombination med askskottssjukan utgör stora hot mot våra lövrika skogar, hagmarker och lövängar. Med fokus att bekämpa almsjukan på Gotland samt säkerställa livsmiljöerna för de arter som är knutna till alm och ask, har nu ett Life+ Nature projekt startat.

Likt tidigare år kommer Skogsstyrelsens inventerare under sommartid att leta upp almar som drabbats av almsjuka eller är boträd för almsplintborren runt om på Gotland. Träden markeras med röd eller blå sprayfärg för att sedan avverkas och destrueras under vinterhalvåret. Länsstyrelsen har även valt ut 25 Natura 2000-områden från norr till söder, där inventeringar av lavar, fladdermöss och halsbandsflugsnappare ska genomföras för att se om några förändringar sker i området med avseende på trädsjukdomarna. Lavinventeringen påbörjades i höstas där ca 15-20 träd valdes ut och markerades i vardera område. Dessa träd ska sedan återinventeras i slutet av projektet. De andra två inventeringarna påbörjas nu i sommar. Vi kommer även ha möjlighet att genomföra naturvårdande skötselåtgärder inom dessa 25 valda områden för att långsiktigt gynna bestånden av alm och ask. Framförallt gäller det att säkra trädförnyringen genom att röja fram lämpliga ersättningsträd till de sjuka träden.

Hör gärna av dig om du har tips eller synpunkter! Framförallt vill vi ha hjälp att hitta almar med almsjuka. Under projektets gång kommer vi att uppmuntra personer som bidrar med information och insatser som medför positiva effekter för projektet.

Projektägare är Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen är en partner. Projektet finansieras till 50 procent av EU-kommissionen och genomförs på Gotland under 5 år, med start 1 juli 2013.

Några kontaktpersoner inom projektet:

Karin Wågström, Skogsstyrelsen (Projektledare)

tfn 0498-25 85 23

Inga-Lena Östbrant, Skogsstyrelsen (Koordinator för fältarbete)

tfn 0498-25 85 24

Ann-Charlotte Malm, Länsstyrelsen (Natura 2000-områden)

tfn 010-223 93 31

Nedtagna sjuka almar i Allekvie samt inventerad alm. Foto: Ann-Charlotte Malm.

Ann-Charlotte Malm märker träd som ska ingå i lavinventering. Foto: Ingrid Thomasson.

Karta över de 25 områdena som ingår i projektet Life ELMIAS

Workshop 7 – 8 maj
om lövmarker och invasiva
trädsjukdomar. Mer infor-
mation kommer längre
fram.

VÄLKOMNA!

1. Allekvia löväng *
2. Alvena lindaräng *
3. Anga prästäng
4. Blautmyrskogen
5. Brunsrar
6. Bästeträsk
7. Dagghagen
8. Fide prästäng
9. Gildarshagen
10. Hall-Hangvar
11. Hejnum högård
12. Hejnum kallgate
13. Hässleånget
14. Hörsne prästäng *
15. Klosteränge *
16. Käldänge
17. Liste
18. Myrungs
19. Mästerbyånget *
20. Oggesänge
21. Pankar
22. Salmbärshagen
23. Stora Karlsö
24. Östergarns prästäng
25. Östergarnsberget

* = påträffad almsjukan, uppdaterat efter inventering 2013

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska fiskerifonden
- En satsning på hållbart fiske -

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

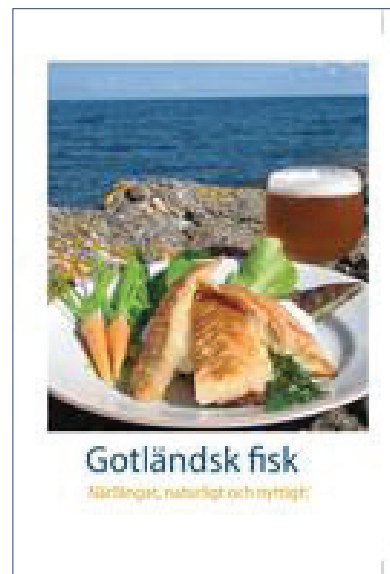
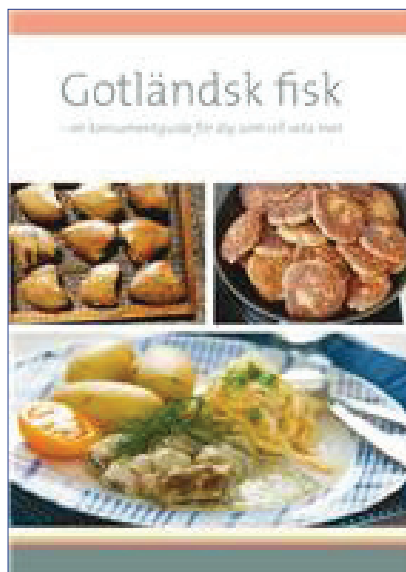
Fiskeområde
Gotland

Hushållnings
sällskapet

Konsumentinformation om gotländsk fisk

Broschyerna är framtagna av Hushållningssällskapet Gotland, i projektet "Gotländsk konsumentguide" med finansiering av EU genom Fiskeområde Gotland, Länsstyrelsen Gotlands län och Matlandet Sverige. Broschyerna finns att hämta på Hushållningssällskapets hemsida: <http://hs-i.hush.se/> Se: Fiske på Gotland.

Intressanta fakta och information om de fiskarter du kan fånga runt om och på Gotland. Här finns enkla goda recept på hur du kan använda din gotländska fisk.

Så här ofta och mycket kan du äta av den gotländska fisken och HÄR får du tag på den!

AKTUELLA AKTIVITETER GREPPA NÄRINGEN

■ Integrerat växtskydd (IPM) för lantbrukare

SLU genomför i samverkan med Hushållningssällskapet, LRF och Länsstyrelsen på Gotland en seminariedag om viktiga framtidsfrågor gällande IPM och växtskydd.

Innehåll är bland annat:

- Strategier för att möta de nya kraven
- Aktuell forskning från SLU gällande ogräs och svampsjukdomar
- Nya regelverket kring IPM

Onsdagen den 12 mars på Lövsta

Kl. 13.00-16.00 för Spannmåls- och oljeväxtodlare

Kl. 18.30-21.30 för Potatis- och grönsaksodlare

Anmälan omgående till:

Hushållningssällskapet kansli, tfn: 0498-20 22 40 eller inger.nielsen@hushallningssallskapet.se

Partnerskap Alnarp bjuder på fika.

Välkomna!

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences
Partnerskap Alnarp

■ Överskott, underskott eller både och?

En växtnäringsbalans kan ge dig svaret på frågan. Kursen är en favorit i repris för dig som vill göra eller har behov av en växtnäringsbalans eller fosforbalans.

På kursen lär du dig att göra din egen växtnäringsbalans via Greppa Näringens hemsida och hur du skall tolka den. Du lär dig tolka om du tär för mycket på markens förråd eller om du gödslar i onödan.

Tid: Tisdag 18 mars kl. 9.30-12.15

Plats: Datasalen, Lövsta (ingång vid gympasalen).

Anmälan senast onsdag 12 mars till:

Linda Larsson, tfn 010-223 92 57.

OBS! Viktigt för att hinna få inloggning så att du kan spara din växtnäringsbalans. Endast 5 platser på kursen.

Välkomna!

Aktiviteterna är kostnadsfria och finansieras delvis genom Landsbygdsprogrammet 2007–2013. Medlen kommer från EU och svenska staten.

greppa näringen

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden